

M A G Y A R N Y E L V Ű   A D A L É K O K   A

Z R I N Y I O K M Á N Y T Á R H O Z .

1 5 6 5 .

Dr.Hodinka Antal egyetemi tanár ur kívánságára a pécsi egyetemi könyvtár 1933 tavaszán a bécsi udvari kamarai levéltártól több Pécsre és Baranyára vonatkozó iratot kért kölcsön. A levéltár előzékeny vezetősége többet küldött, mint amennyit kértünk: a pécsi és baranyai mellett szigetvári és kaposvári vonatkozású fasciculusok is találtattak a küldeményben.

A RELATIO COMMISSARIATUS SZIGETIENSIS ANNI DOMINI M:D:LXV feliratu s Fasc.3.No.68/A jelzésű, 145 ivrétű levelet számláló iratcsomóban a 20-25-ig és a 45-48-ig terjedő levelek magyar szövegűek. Miként már a fasciculus címlapja is mutatja, ezek az iratok az 1565-ben Zrinyi Miklós ellen elrendelt vizsgálat eredményeit gyűjtik egybe.

Ezeket az iratokat ismerte és ismertette Takáts Sándor a Századok 1905. évfolyamában (889-901.lap.) adalékként Barabás Samu Zrinyioklevéltárához. De nem a szövegüket közli, hanem csak összefoglalja a tartalmukat. A király 1565-ben a szigetvári javak megvizsgálására biztosokat küldött ki. A végházak és a végházak tartományainak jövedelme évről évre kisebbedett s ennek a jövedelemcsökkenésnek okát akarták megállapítani a vizsgálatra kiküldött királyi biztosok. De Zrinyi ellen más panaszok is voltak, egyházi javakat is lefoglalt, illetőleg a töröktől visszafoglalt, de nem adta vissza őket az egyháznak s azonkívül vádolták őt még hatalmi visszaélésekkel is.

A vizsgálóbiztosok jelentésén és Zrinyi Miklós sajátkezűleg irt védekezésén kívül az iratokhoz bizonyító mellékleteket is csatoltak. Ezek között vannak a tanuvallomások, melyeket a latinul nem tudó lakosság magyar anyanyelvén foglaltak írásba s eredeti szövegükben csatoltak az iratokhoz. Ezek a tanuk néhány hónappal később, Zrinyivel együtt haltak hősi halált.

A fasciculus fent jelzett 20-25.lapja a szigetiek panaszos levelét tartalmazza, melyet a vizsgálat idejében, 1565 május 21.-én intéztek a lakosok a királyi biztosokhoz, elmondván benne sérelmeiket, melyeket Zrinyi közigazgatásától, különösképen a vásárbirótól, Aranyossy Jánostól szenvednek. A vásárbíró teljesen önkényesen jár el a város polgáraival szemben az eladásra hozott áru megadóztatásában. Bizalmuk annyira megingott, hogy maguk között nem is találnak méltót a birói tisztségre, hanem kérik öfelségét, hogy hagyja meg őket előbbeni szabadságukban és ne legyenek kénytelenek ezután a vásárbíró önkényeskedéseit tűrni.

A 45-48.levelet kitöltő magyar nyelvű szöveg Batha György özvegyének két részből álló tanuvallomását tartalmazza. Az udvarbíró az özvegyet árvájával együtt télviz idején a saját házából kiüzte és min-

den marhájától megfosztotta . Később az árvát sem hagyták meg az ő gyámsága alatt, hanem Bakolchya Baláshoz kényszerítették, s ennek folytán őt ismét sok sérelem érte. Mindezen bántalmaknak orvoslását kéri az özvegy hosszadalmas, bőbeszédű megokolásokkal.

Mind a szigetiek panaszos levelének, mind pedig az özvegy kérelmét tartalmazó irásnak latin fordítását is megtaláljuk a fasciculusban. Még pedig az elsőt a 19., 26-29. lapon, az özvegy kérelmét pedig a 31.-en

Mivel az iratok Takáts egy rövid idézetétől eltekintve nyilvánosságra nem kerültek, Szalay Ágoston XVI. századi magyar levélgyűjteménye és Barabás Samu Zrinyiokmánytára adalékként közöljük őket szövegű másolásban, eredeti helyesírásukban.

I.

Ad Generosos ac Magnificos Dominos, dominos comissarios Sacrae Caesariae et Regiae Mattis a sua Matte huc ad Zigeth delegatos.

Hümillima supplicatio, iudicis ciüümque Zigethiensium.

1565.

1. Nagsagos es kegielmes wraink, Erewkke walo hÿwsegés zolgalatonkath aianliok thÿ Nagtöknak, Azerth thÿ Nagnak az az mÿ keniérgesink, kerdi minketh thÿ Nagtök, mÿ az oka hogÿ biroth nem talalthok kéztetek, az oka az kegielmes wraink, hogÿ az bironak ninczen tiztésege kéztenk, merth mÿ ÿth az ew felsege warossaban kÿk wagionk, loüag gialognak few keppen az némés wrainak, kÿknek hazok wagio jgienlewkeppen nem akarnak welénk zolgalnÿ, engédethlenék, es jth az waras földet magoknak foglaltak, warassÿ ember semmit it nem tarthath, ez okokerth nem akarnak wigaznÿ es azzal oltalmazsak magokath, hogÿ ewk azt mongiak, hogÿ az kiraly ew felsege warossath, az ew jobbagiokkal czÿnaltatiak, azerth nem akarnak az waras rendÿ zérenth zolgalnÿ, chiak az lampassal akarnak wigiaznÿ, sem az némés wrain, sem az wÿtezew wrain, kÿknek helyek wagio ith az ew felsege warossaban, nem akarnak rendét tartanÿ, mostan Nagos wraink igen meg keüesették, merth az némés wrain, es az witezlew nepp be ilttek az warasnak jobrezet es keües az polgarÿ rend ez okokerth,

Thy Nag'sagtoknak kényergen hogý Nagtok rëndelesth hadgion ebben, hogý az býronak engedelmessek legýenek minden rënd tartasban ha thy Nagtok, ezth meg nem eréssithý mind ell fogiathkozyk az polgary rënd

2. Towabba kegielmes wraink, eztis adhattýok Nagtoknak tudasara hogý az wasar Birotüll, az egez warasnak, nagy niomorúsaga wacion, kýth az warasnak zabadsaga ellen chelekewzik, merth az minth wolph wegezwe abban semý modon ell nem jarth,

3. Az wasar biro rëndý kegielmes wraink az wolph, hogy az biro em-bere melle egy embérth Attanak, az zolgalo nep kézell, es az wasarra az mith hoztak hozza lassanak, es mikor búzath, wagý arpath walamýth mertek, abboll az wasar býraýnak, egy egy beczyk jarth, es wgý hogý, otalmazzak az zegenýsegéth, hogy karth ne wallianak,

4. Touabba kegielmes wraink, egy zeker halboll negý penzzel tar-toztak nekýk,

5. Touabba az wegezes az wolph, hogý wasarnapp, egyegy tehenbell egy fonth hüssall tartozthanak, az egy egez hetén tébbeth nem attack, az mas wasarnapp, meg ismeg egyegy fonth hústth attack.

6. Egy saak kenyérbell, egy kalaczoth attack.

7. Egy szapü gyérthiaboll, egy bechy arra gyérthyak attack,

8. Egy szapü tikmaniboll keth tikmoniath attack,

9. Touabba az zegený ember mikor hatan, egy tereh istrangoth ho-zoth az wasarra, egy zalath wehetétt az wasar biraia belewle,

10. Egy negely olayboll egy penzzel tarthoztak, az merteknek igaz latasayerth,

11. Egy zeker sotüll egy penzth wéth, az wasar biraia,

12. Touabba, mikor az kýffeldý ember, egy zeker zalannath hozoth az wasarra ell adny, egy penzzell tartozoth az wasar biraianak bele-le.

13. Mykor az zegený ember walamý keües eletétt hozoth az wasarra, wagý madarath, wagý pedig tekben cýkoth, abboll semith nem wetek,

14. Touabba mykor zabo, wagý warga, az ew rëndýk zewrenth az wa-saron arültanak, egy egy penzt attanak az wasar biraianak.

15. Az kalmaroktüll koczý allastüll, egý egý penzt attak, az az kilsew wasar rëndý wolph,

16. Toüabba az warasbely embéréknek rënd tartasok az wolph, mikor kýüül walamith hoztak, az warasra, annak az wolph rëndý, minth az oth kin walo wasarnak,

17. Toüabba az waras rëndý az wolph, hogý mikor az warassy ember borth kezdéth, az bironak egý poharrall, wagý egý mezélliel with benne hogý meg kostollia, az minth az biro hatta, es mith erdemléth wgý keztek

18. Toüabba, mikor az kilsew embéwr borth hozoth az warasra, ell nem Arülhatta ew maga, hanem ell kelléth az warassy embernek adny,

19. Toüabba kýüll walo aros nepnek, kalmarnak, wagý egieb kereskédé nepnek, wasarnap zabad wolph arülný, hethkeznep nem wolph zabad, apronkenth arülný, forinth zamrah, aüagy weg zamrah ell ad hatta,

20. Toüabba, kýüll walo mezarosnak, kýlémben zabad nem wolph arülný, hanem wasarnap es zerdan, ez keth nap zabad wolph arülný, az warassy mezarosak tartoztak wele, hogý mindenkor hüs legien es fogaithkozás benne ne legien. Ez wolph az warosnak térüenyé es rënd tartasa,

Azerth kegielmes wraink, mosth az wasar biraa, chýak Araniassy janos, es chýak ew ra zalloth, merth az warassy biro emberth ell wetette tewle, három eztendetéll fogwa igý wolph, es wgý czelekedeth, az rëndélesnek kýwle, minth zinten ew akartha, az mikeppen im Nagtoknak eleyben attok,

Azholl negý penzt kelléth wolna egy zeker halboll wenny, oth hü z penz arra, wagý hü z on éth penz arra halath wett,

Aholl kegielmes wraink, egýegý fonth hüsth wettek wasarnap, es egý hethben egý nap zerdan, most azzal nem elegézyk hanem ha zaz tehenth wagnanak, mindénbél egý egý fonth hüsth wezen minden nap.

Toüabba az wasarban mikor, egý syte w kenýerbél, egýieth kelléth wolna wenny, azon meg nem elegedik, hanem az warassy emberennis meg

wette, es az mikor ell nem adhatta, es masor az wasarra kÿ witthe, ismegh azon sitett kenÿerbÿell kÿlemben meg wÿtthe, mely soha az kiralyÿ e'w felsege warassanak tewrwenye nem wolph,

Egÿ zapÿ gÿertiaboll, ahol es kÿbÿell, egÿ bechell tartozoth azall, nem elege'zÿk, hanem egÿ penz arrath wezÿen kÿ belewle, es ha egÿzÿer ell nem adhattia, masor az wasarra wÿzÿ, akkoris kÿ wezÿ belewle,

Azholl egÿ szapÿ tikmoniboll keth tikmonniall tartoztak, azzal meg nem elege'zÿk, keth penz arratis ell wezÿen benne, neholl tÿbbetis, sÿth az zegenÿ embÿr, chiak harmath hozon meg annakis egÿketh ell wezÿ,

Azholl egÿ istrangoth kellÿth wolna wennÿ, ott ell wett harmatis ha chak harmatt hozott az zegenÿ embÿr annakis ell wÿtthe egÿketh,

Az holl egÿ negelÿ olayboll egy penzt kÿlleth wolna wennÿ, egÿ fontoth wÿth,

Egy lada iÿegbÿell, niolcz kristalyÿ iÿegÿth wÿtt ell, az warasÿ embÿrtÿll, mely iÿeg keth forintoth erth wolna,

Azholl egy zeker soboll, egÿ penzt kellÿth wolna wennÿ, egÿ sooth wÿth ell,

Toiabba mikor az ember egÿ zeker zalannath hozoth az wasarra egy penzell tartozoth wolna, oth keth soderth wÿth ell, neholl megrtÿbbetis

Az holl az embÿr walamÿ keues eletÿth hozott, kÿbell nem kellÿth wolna wennÿ, walamith e'w akarth abbolis annith wÿth ell,

Az holl az warasbelÿ embernek rÿnd tartasa wolph, mikorth kÿwll walamith hoztak az wasarra, annak az wolph rÿndÿ, minth az kilsew wasarban,

Toiabba, az bor arulasnak az wolph rÿndÿ, hogÿ az waras biraiana egÿ poharral wittÿk az borban, wgy egÿ mezÿelliell, es az mith erdemleth wgy kezethe, azerth mosth araniassÿ János az waras biraÿa embÿreth ell wetÿtthe tewle es chiak egÿ altalag borbolis egÿ pinth borth wezÿen, kÿ az kiralyÿ e'w felsege warassanak nagÿ romlasara wag-

ion, es nagy karara.

Azerth azt akarjok, hogy se az wasarbiroja, se az waras bira-
ya ne legyen, hanem, azt kyvanniok thy Nagtoktull, hogy minth annak
elétthe wolth, azon zabadsagban hadgion thy Nagtsagtok

Touabba az kilsew ember, kynek haza ith ben ninczen, az kyralj
ew felsege warassaban, es borth hozna ide be, azth kyuanniok thy
Nagtoktull hogy ell ne arulhassa, hanem az warassy embernek ell ad-
gia, es az warassy ember oztan wgy arullia, az minth jar, Az ny ter-
uenyenk ez wolth,

Aholl az aros nepek, kalmarok, wagy egieb morhaiall kereskede
nepek, wasarnap az warasban arultak, egieb kez napon nem arulhattak,
hanem forinth zamrah ell adhattak morhaiokath wagy weg zamrah,

Azholl az kyuull walo mezarosnak kyleben zabad nem wolth arulny,
chiak wasarnap es egy hethben egy nap zerdan, annak kywle, az waros-
sy mezarosok tarthoztak, ell tartany az warasth hussall, hogy fo-
giathkozasa ne essek az warasnak, kyth mostis kywanonk thy Nagtoktull

Touabba thy Nagtoknak ezennis kenyergerenk, hogy thy Nagtok az
mezarosoknak rendellién egy helth, merth mosth, ky az wajda hazanall
wagion, ky egieb ffew ember hazanall,

Thy Nagtoknak im Araniassy Janos feléll feléll, ky mosth wasar
biraia, irthonk egynihany arthykulusth, az tebbitis thy Nagtokak ir-
uan adgiok, egies rendbely dolgainkath, ky az kyralj ew felsege wa-
rassaban az niomorulth kessegnek artasara wagio.

Thy Nagtoknak ezennis kenyergerunk, hogy thy Nagtok rendellién az
wasarbyraia feléll oly rendeth, hogy ky legien az kyralj ew felsege
warassanak, es az niomorulth kyfeldy nepnek megh maradasara, es thy
Nagtok adgion egy kyralj biraiath ky mindennek oltalmara legyen, az
waras biraja embewr melle, kyk mind zegenek, bodognak igazath te-
gyenek es kyk az eleshez igazan lassanak merth az mostany wasar by-
raia ninczen epélethre, hanem romlasra,

Touabba thy Nagtoknak ezennis kenyergerenk, hogy az kyffeldy ne-
peth ne banczak, kyk zekereken elesth hoznak be, wagy hatokon, ne

kezérittessenek sohwa izny, se lowokath, se magokath, merth az kÿfeldÿ nepeth hazanalis meg talalliak, az kÿralj ew felsege zolgalatt-iara, merth az az oka hogÿ ith zÿk az eleth, es azerth nem merÿ az zegenÿ embÿr az eletett be hozny, fell hogÿ magath, es lowath az kÿralj ew felsege zolgalattiara wagÿ walamÿ mas dologra ell haythiak, kÿrell thÿ Nagtoktull kegielmes walasztott waronk.

Towabba Nagtoknak, ezen suplicationknak az elsew rendÿben irthonk, az nemÿs wraink felÿll, mostannis Nagtoknak ironk illien dologth, wgian ezen meg irth nemÿs wraink felÿll, hogÿ ewk azzal otalmazak magokath, hogÿ kÿralj ew felsege meg nemÿssitetthe ewketh, es ewk porra nem leznek, Azerth thÿ nagtok kerÿe elÿ tewlÿk az nemÿs leueleth, az kÿralj ew felsege, warossaban walo hazok helyewktÿll, es lassa thÿ Nagtok ha ew felsege wgÿ attha nekÿk az nemÿs leueleth, hogÿ ne zolgallianak, az waros rendÿ zewrenth az ew helyÿektÿll

Nagsagtoknak ebbÿelis kÿnyÿergÿnk, minth kegielmes wrajnknak, hogÿ thÿ nagtok oltalmazon meg minketh az koczizastull, merth soha tewruenyÿnk nem wolph, hogÿ mÿ igÿ koczÿuall zolgaltunk wolna, mosth pedig ebbenis meg talalnak, es giakortha tewrÿk rabokath koczinkon kezewritthenek welÿnk wÿtetthny Chiorgora, es mind egieb helyÿekre, az howa ewk akaryak, es az warassÿ embÿrth ew magath bohattiak haza, es felÿnk hogÿ pogan mia, mind embÿrestÿll morhank, ell wez az wthba,

Touabba Nagthoknak eztis adhattiok tudasara, es kÿnyÿergÿnk Ngak minth kegielmes wraÿnknak, hogÿ az zegenÿ meg niomorodoth ezuegÿ azonÿallathok, kÿk az kiralj ew felsege hazaban ezueghÿe marattanak, es nagy niomorÿsagban elnek, hogÿ, azok ne kezÿritthessenek, gabona gÿarathny mennÿ, merth az warosak tewuentye nem wolph, mosth pedig mindÿn napon, holl hathoth, es neha tizetis, kezewritthnek effele zolgalathra, kÿk minth mind aruayokkall egyetÿmben elhetethlenne leznek Ennek eletthi ez fele zolgalathra, ez kÿralj ew felsege falwyboll hoztak nepeth,

Thy Nagtoknak eztis adgiok tudasara, hogÿ az waras mikor az

pogan ellenseg miath ell püztülth wala Az waras byraia adoth wala egü wdüar helth fell, kilenczý zemelyeknek, hogý raytha epelnenek, mosth pedig kegielmes wraink, keth deak féwl menth wolth ew felsegehöz, es ew felsegetell ez wdüar helth ell kertek, jllen okkal, hogý Berék es Borza kélthe wolna fell, melj wdüar helyen mostis ew felsegenek wgian azon kylenczý hýweý wadnak, es azén meg mondoth kethdeak, mostis eweyeknek tulajdonithiak es meg illien zokkal illethýk az ew felsege hiweýth, hogý ewk tarthiak az megh mondoth wdüar helyen es ew sillerry wolnanak,

Towabba kegielmes wraink, jllien tewruenye wolth az warosak, hogý walaký ith az ew felsege warossaban feguerth wonth, fell kezeuell enthi megh, walaký werth teth cziak feyeuell enthi megh, de mosth (kegielmes wrink,) mind azékben zabadon czelekéznek, az minth ewk akaryak, mely dolgok az kýralj ew felsege hýweýnek nagy romlasokra wannak, es kýk miath az ew felsege hýweý ew felsege warossaban meg nem maradhatnak,

Towabba kegielmes wraink, eztis adhattýok thý Nagthokak tudasara, hogý az witezlew zekczedy mathe egý polgar tarsonkath, ok nekýll ith az ew felsege warossaban, az piaczon le woniathoth es rudakkall annyra werethe, hogý az minth ew akartha, nem elny hanem halny, ký miath elhetethlenne es felzégge leth,

Maas polgar tarsonkath, ký az jdében kýralj ew felsege warossaba az polgary rend kezeth tizedes wolth, ez meg irth tizedesth az wytezlew paall wajda, az bastian, ok nekýll le waniattha es mind addig werthe az bozganniall az mig ew akartha, mely dolgok nem cziak ez meg jrt zemeliekén, de giakortha walogathas nekýll egýnihanýonkon esik, mely melthatlan walo niomorüsagokat nagthoknak eleýkben nilwan adhathonk es kýkrell nagtoknak kenýergénk az hatalmas jstenerth, hog' ngtok, az my meg jelenteth niomorüsaginkban ne hadgion, hogý az ew felsege hýwsege alath, ew felsege warossaban meg maradhassok es ew felsegenek, my es az my maradekink hýwseggell zolgalhassünk, kýkrell thý nagtoktüll kegielmes walazth waronk.

Ez lewell kélth zigethben, az m̄y kegielmes wrünk, es feyédel-
m̄nk warossaban. 21.die maj. anno. 1565.

Forundem Generosorum et Magistrorum dominorum

Sübditi fideles

Judex, júratique et ceterj
ciües Ciütatis Regiae Ma-
iestatis Zigethiensis.

II.

Cives Zigethienses.

En k̄y wolnek Agota Azon̄y Zabo Simon leánya, Az en wramnak
wolph Newe Batha gergel jambor Nömös ember germeke Az en wramtol wa-
lo gyermeköknek a' Newök ez az első gyermeknek wolth Newe az attya
Newetól Batha görgy, Annak wtanna lan̄ywnk Anna Newe Az minthwl k̄ys-
sebyk fywnknak ismeth Newe az attya Neweról Batha Balas, es az k̄ywel
en woltham Att̄ywl es anyol egy, Zabo S̄ymon lan̄yawal Anna Azonn̄yal:
Annak Az Anna Azon̄y wrannak az wra wolth Zabo m̄yhal, Azerth Annakya
Az anna Azon̄ynak a' k̄ywel en woltham att̄yol es anyol egy, wagy Nalam
egy Arwaya, Annak Newe dorko Azon̄y: Azerth mostys panazolkodom the
kegelmednek m̄ynth kegelmes wramnak, merth isthen wthan Nynch teob
gyamolom kegelmednel, Azerth könyörgök the kegelmednek m̄ynth kegelmes
wramnak, im ennek elötteys megh erthette the kmed hogy m̄yth pana-
zolkodtham the kegelmednek m̄ynth kegelmes wramnak, towabba a' m̄ynemö
hazam wolth azth el wywe wdwarbyro wram twlem es Az en Arwaymtwl
törwynthelen es hathalmasol m̄ynden Akarathom nekwl es en ellenöm

es annak wtana kŷ űze belóle es kŷ hanyá, mŷnden morhamal egyethom-
ben Az Nagŷ hŷdeg tel időben, Azerth igaz wgŷan chŷnalthattam en az
hazath mŷnth igaz az en attyamfŷya, a' kŷwel en akor egywt laktham,
mentwl előzer, merth megh mŷkor chŷnalthattam mŷnd az Anyám elth,
mŷnd pedŷglen Az Anna Azonŷ mŷnd az Anna Azonnak az wra zabo mŷhal
de Azerth mentwl előzer hala megh Az en Anyám az wthan zabo mŷhal
Az wtan zabo mŷhalnak a' felessŷge Anna Azonŷ, Azerth sem Az en A-
nyám sem zabo mŷhal sem pedŷglen az ű felesŷge Anna Azonŷ senkynek
Nem hattak az hazath Hanem mŷnekwnk, Agota Azonak es dorko azonŷnak,
Azerth mastŷs Az dorkó azonŷ en Nalam wagŷon, merth engemeth illet
nem senkyth merth en wagŷok közalb walo wr benne

Azerth mŷnd ezőknek holtha wthan, hattak wolth illŷen jambor
zemelyőket tutorwl, domokos wŷnchet, zabo benedŷkoth, zabo balŷn-
thoth es Anak wtanna birta zabo janos. Azerth ennekem kedwem elen
wewek el telem at tuthorok az arwath, es mŷnden morhayath es ű ma-
gath adak Bakochŷya Balasnak, Azerth hozza weve Bakochŷya Balas az
arwath es otth wolth egy jdeŷgh Az arwa gyermek otth Nem zerethe la-
kasath haza futha en hozzam, Annak wthanna ram jzene Bakochŷya Balas
az warmegŷe bŷrotwl elek istwantwl, hogŷ ha meg Nem adom Az arwath
hŷt hazamra jŷ es jgen wer es wgŷs hazza wŷzŷ ostokŷnel fogwa, Annak
wthanna zabadon Hattam wele hogŷ ha el hŷhattŷya zep zowal wŷgye el
ha pegŷgh Nem Akorŷs montham hogŷ Az en Attyamfŷyath erőwel el nem
jzóm twlem, a' mŷnemw' kenŷeret én ezóm wŷs ezth jgŷya, a' mŷnemw'
rwhat en wŷselók wŷs azt wŷselye, es Annak wtanna el menek kapŷthan
istwan wramhoz, es oth könŷörgek nekŷe, es ű Nem erezthette hazamra,
merth el jwt wolna hogŷ ha kapŷthan istwan wram erezthette wolna, oz-
tan Azon masod nap törwŷnonk len, es Az törwŷnŷs nekem atta az ger-
mekót, kapŷthan istwan tethetóth törwŷnth benne, es az törwŷnŷ wgŷ
hozta hogŷ en illethóm merth en wagŷok wr benne, ismegh a' torwŷn
wthan a' wal sem elegódóth Hanem hathalmasol mellolem el fogtha is-
megh hazza wette, akkorŷs Az gyermek nem wolth egy napnal towab otth
hanem ismegh el fwthot twle, Akor az gyermek wthan kett legent kwldóth

ismegh megh fogatta es igen megh werettw, es Annak wthanna harom honapýgh tarthotta nala hathalmassol maga a' törwýn nekem atta wolna, Az mel nap a' törwýn lett benne az nap ismet mellölem fogtha el az gyermekoth kapýthan istwan wramhoz menek es ott megh mondam neký hogý ismegh hathalmasswl wette el az gyermeketh Bakochya Balas:

Es Annak wtanna kapýtan istwan wram ennekeom azth monda hýam hathalomra, ennekem pedýgh nem wolt mýth költhenöm merth w engeom a' kýral eleyben hýth, ennekóm nem wolt Any köchygöm, hogý en oda feol menthem wolna törwýnkozny kýral eleyben, merth én jgen zegený wagýok, nýnchen nekem Any köchygöm Hogý en kýral w folsýge elöt törwýnkodtham wolna w wele,

Towabba jm jmmar kett egez eztendeý wagýon Hogý mý wtha nyomorogok mas ember hazaban, mynd Az en arwaymal egyethömben, Az kýknek newök ez fellýöl megh jrth lewelben wadnak merth jmmar kett eztendeý mült hogý mý wltha mynd ený Nyomorwssagokath zenwedök merth engemeth hogý kywerth wdwarbyro az en twlaydon hazambol jmmar egy egy eztendeý mwlt zent mýhal nap esten, merth w Akor az en morhamath az nagy hydegre hanthon hanyatta mas felöl en megh be raktham, Akor pedýgh tely jdó wolt mýkor az wdwarbyro ezt chelekötte en raytham es az en arwaymon, Az Nap pedigh a' mel' nap engemet ký werth belöle, Azon nap ismegh egy idegón emberth patharol Hozot belý, es ott lakoth benne Az wtan egy eztendeýgh es Annak wtanna enis montham neký az embernek az ký az en hazamban lakot, hogý wýs el ferth wolna enis es wgy laktwnk wolna benne mýgh el bonthottak wolna az hazath mertha oztan Akor ha az wrnak akarnak hazath chýnalny raytha hat en sem thehethok az wr ellen semmýth ký kel mennóm belöle, es Annak wtanna sok károkath wallottam mýatta morhamban, merth hogý nem wolt hon tharthanom megh az zör zalathýs sem lathattham nap estýgh, es ludnym weztek mynd w mýatta, merth bellyöl a warosson harom helbenýs wolt Az en morhaman, Azert en w mýatha Nyomorodom el es w thön engemet köldwasa.

Azerth könyörgök the kegmednek mýnth kegelmes wramnak Hogý ez

fele' nyomorwlthakath es arwakath ne haggyon the kegmed the kegmed-
nek mynden jo zerenchaycert es jo egessegerth merth the kegmed myn-
den nyomorwlthaknak gyamola merth az wrystenys twgya'nagy sok mwnka-
mal es keserwes kynomal tharthottham es rwhasztam en az zegeny Ar-
wakath: Datwm ex Zyget 17 die Juny Anni 1565

Domini Gregorj Bata wxoris suplikatio

III.

Mykoron az en attyamfya meg' betegedeth en akoron w wele nem
woltam, az w twdatlansagaban az mynemw testamentomosokath teth wolt
paraszt embereketh, kyknek newek ezek, zabo Janos Damakos wyncze,
zabo benedek, es zabo balynth, az en attyamfya az melj nap meg' be-
tegedeth azon nap testanentomoth teth, es en mjhelt meg' twttam a-
zontwl bel fwttotam hoza az wr Isten ezten napra ky wewe ez wylag-
bwl, kywel egyes senkj nem wolph en Nalamnal, annak wttanna hog' el
takaretam az kik az testamentomosok walanak, azok en twlem az mjnemw
lada woltanak azoknak az kwlchyat mind el wewek, nem twdom hog' my
okal wewek el twlem az w twdatlansagokal, en mynd ewel sem gondolek,
hanem az mynemw'' zewleye wolt az en attjamfjanak en azt az en ma-
gam penzewel meg' meczetem az zegen njomorwlt arwatwl nem akartam
el wezteny, es wk az wtan en twlem eltyltak az zewlewth, es annak
felete meg' terwenre jdezenek hog' meg meczetem, es annak wtanna az
mel mostoha apya wolph az germeknek annak az attyafyay kezdenek
pewrelny, es wketh kerestek azok az testamentomosokath, mert w Na-
lok wolph az zegen arwa morhayanak az kwlchya jol leheth hog' az
morha en Nalam wolph, es annak wtanna mynden hyrem nekwl mentenek

Bakolchya balashoz es annak attak az gyermeke, es az gyermek soha hoza nem akarth meny hanem weresegel fenyegethi, maga morhayath el hozta meg sem ment, es en magamnak towaba azt monda hog' Isten wtan w hoza byzam, es w mynden gyamolom lezen enneke,

De nem hog' gyamolom leth volna de jnkab romlasomra len, towaba jngen sem twtam hog' mykoron az haz bewczwltethny jwwe warasby-rayawal, jmmar en nem twdom hog' ky zamara bewczwltete engem oztan wdwarbyro wg' werth kew belole, azert az en Nyomorwsagomnak mynden okaj az festamentomosok, es annak wttanna en sokzor mentem bakolchya balashoz es konyorigtem Neky, hog' az Istenerth ne hagyja senkynek az hazath, ha pedjg' enneke wg' kel hog' az arwa penzeth enneke le kel tennem, hagyjanak Napoth neky es ha en arra az napra meg nem adhatom hat am wegyc el az hazath, azth montham, De wk mynd awal sem gondoltak hanem Nag' kedwem ellen, el wewek twlem, en azerth mastan sem twdom ha attak eg' penzty's awag' nem, az arwa azerth mastany's Nalam wagon Konorgok azerth the kegyelmednek hog' the kegyelmed adathna meg' jmmar az arwanak az penzeth, mynd rwhayath es mynden egeb fele morhayath, towaba wdwarbjronak konorgesem hog' ha terwen zerint el wehety hat wegyc ell, Ezenys konorgok the kegne, hog' ha the kegelmed, kw' megen hat the kegekmed az waras bjojanak hagja meg' hog' adatna meg' wele, towaba az mykoron en az hazath czjnaltam az en attyamfyawal akoron az warasban kewes nep wolth, de meg byzonitom hog' en az hazath zyntyn wgyan czjnaltatam mynd jgaz w meg' jobban, azon zemel zomzedokal az kik akoron otth woltak.

17. Juny 1565

Közli: Horváth Margit.